

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים קכא.

עין משפט
גר מצוה

(א) [לשל מט: 1.] (ב) [נכנסים
מט: 1.] (ג) [נכנסים 10.]
(ד) [שם:] (ה) [נכנסים
ספרי:] (ו) [מכנה י"א.]
(ז) [נכנסים י"ב.] (ח) [נכנסים
י"ג.] (ט) [ויקרא 16.]
(י) [ויקרא 17.] (יא) [שם 17.]
(יב) [וי' ולא שפחה כלי-
הש"ס 18.]

מוסף רש"י

חד תני. עמי דדיה
חדשי אפיגול וחד
תני. טעמא דיריה
על אטרי (ועד פה).
כאיסורו. כשער אפיגול
אילתו שהא חיבי עליו
כתיב (שם). כטומאתו.
כשער טומאת אלוניס
דאורייתא ככנייה (שם).
בירך ברכת הפסח פטר
את של ובה. עמינת
הרעה עשר שאלה פס
כשפחה כשפחה דמסח
ועמי כשפחה דמסח
על הפסח הוא אמר תוך
לשלו את הפסח. ועל
הזנה הוא אמר תוך
קדשנו נתמחו וטו לחלו
את הנה. ואם בירך על
הפסח פטר את הנה
(נכנסים 17.) זריקה בכלל
שפחה. מהמר (שם 18.)
מנין ליתנין זריקה שנתן
בשפחה יא. הלך מנין
שנתן עסקי בה זריקה
בכל מנין דם פסח שנתן
בה שפחה. ופי בירך על
הפסח פטר את הנה.
שהזנה בכל פסח. אכל
בירך על הזנה לא פטר
את הפסח. על מנין
ליתנין בשפחה ששפחין
זריקה. הלך אין פסח
בכל מנין (שם 17.) זריקה.
דלת ליה ליתנין זריקה
שנתן בשפחה יא. דא
דפסח בשפחה מודס זמין
ישך נפקא לן יתמי לא
דרשא מיניה (שם).
הדרן עלך מסכת
פסחים

חד תני אפיגול וחד תני אטרי. חד מפרש טעמא דמתניתין מאי טעמא מטמא פייגול את הידים וחד מפרש טעמא דמותר מאי טעמא נותר מטמא את הידים: **משום חשדי כהונה.** גזרו עליו טומאה שלא יפגלוהו ברצון להפסיד את הבעלים ועוד לשלמים הן ואין לכהן בהן אלא מזה ושוק וישחטם נמזיד לשם הטאה כדי לאוכלן כולם ומשום הכי גזרו טומאה: **משום עללי כהונה.** שלא ימעללו נחלתן: **חד אמר כוים.** מהן מטמא את הידים ומ"א ככנייה: **מתני' ברכת הפסח.** על אילת שלמים: **על זבח.** מניגת ארבעה עשר ומגריין על אילת שלמים: **גב' שירי דס** זריקה מרחוק דלא ירכפת ליה אם נופלים שריים על היסוד או לא. שירי דס הפסח בשפחה נמתח כדי שפלו על היסוד: **לא שפחה בכלל זריקה.** כלומר שאם נתן פסח זריקה ושלמים בשפחה לא עשה כלום וכיון דאין דומין זה לזה במתן

דמי אין ברכת האחד פוטרת האחר: הכי גרסינן במתניתין **בירך דמי וזה פסח על הפסח פטר את של זבח דברי ר' ישמעאל** והכא גרסינן **לדברי ר' ישמעאל זריקה בכלל שפחה ולא שפחה בכלל זריקה.** ופירוש אם נתן פסח זריקה לא עשה כלום אבל אם נתן שלמים בשפחה יאל לפיך ברכת הפסח פוטרת את של שלמים בכלל פסח במתן דמיים ושל שלמים אינה פוטרת את של פסח לפי שאין פסח במתן דמו בכלל שלמים:

הדרן עלך ערבי פסחים וסליקא לה מסכת פסחים

רשב"ם

חד תני אפיגול וחד תני אטרי. חד מפרש טעמא דמתניתין מאי טעמא מטמא את הידים וחד מפרש טעמא דמתניתין מאי טעמא נותר מטמא את הידים: **משום חשדי כהונה.** גזרו חכמים טומאה שלא יפגלוהו ברצון להפסיד את הבעלים ויאלמו שוגגין היינו. ורבינו פירש עוד טעם אחר לפי ששלמים הם ואין לכהן בהן אלא מזה ושוק וישחטם נמזיד לשם הטאה כדי לאוכלן כולם ולא נהירא דאין פייגול אלא בשחטם על מנת לאכול ממנו חוץ לזמנו והשוחטם שלמים לשם הטאה אין כאן פייגול אלא עלו לבעלים לשם חובה: **משום עללי כהונה.** שלא ימעללו נחלתו וה"א לישראל: **חד אמר כוים.** מהן מטמא את הידים וחד אמר ככנייה וזהא לחוד הוא דפליגי: **כאיסורו.** איסור אילתו נכחית: **כטומאתו.** טומאת אוכלין ככנייה לעמא אחריים: **מתני' ברכת הפסח** וברכת הזנה מפרש בתוספתא ונכחית אינה ברכת הפסח כ"א אמיה אשר קדשנו נתמחו וטו לחלו הפסח אי זה הוא ברכת הזנה כ"א אמיה אשר קדשנו נתמחו וטו לחלו הזנה. והאי זבח היינו חגיגת י"ד הגאה עם הפסח אי נמי נדרים ונדבות שהקריב ערב הפסח ואוכלן בלילי הפסח: פלוגתא דרבי ישמעאל ור' עקיבא מפרשינן טעמא נמי: הכי גרסינן **בירך על הזנה לא פטר את הפסח בירך על הפסח פטר את הזנה דברי ר' ישמעאל:** **גב' ה"ג לכס"ל לדברי ר' זריקה בכלל שפחה ולא שפחה בכלל זריקה.** במתן ונכנסים כפ' בית שמאי (דף 18.) שמעינן ליה לר' ישמעאל דאמר דפסח בשפחה ולא זריקה דתניא ר' ישמעאל אומר מתוך שנאמר איך כבור שור וגו' למדנו לכוור שטעון מתן דמיים ואימורין לגבי מוצח מעשר ופסח מנין תלמוד לומר (דף 18.) דם זבח זריקה דאמר דפסח פטר את זריקה דתניא ר' ישמעאל דאמר רבי ישמעאל דפסח בשפחה ושמעת ליה במתניתין דאמר בברכת הפסח הוא נפטר מברכת הזנה ואינו נפטר משל פסח בברכת הזנה אמור מעתה היתנין זריקה כגון שאר זכאים שניתנו בשפחה כפסח יאל כדמתיא כדדיא בברך בית שמאי (דף 18.) מנין ליתנין זריקה שנתן בשפחה יאל תלמוד לומר דם זבח זריקה וישך אכל היתנין בשפחה כגון פסח שנתן זריקה כשלמים וכל שאר זכאים לא יאל דומיא דברכת פסח והזנה דקאמר נמי ר' ישמעאל במתניתין כי האי גוונא: **ולדברי ר' עקיבא כו.** כדאמרין נמי במתני' גבי ברכת הפסח והזנה שאין זו

כשתמצא לומר לדברי ר' ישמעאל זריקה בכלל שפחה ולא שפחה בכלל זריקה לדברי ר' עקיבא כו. אם כן מוכח מכאן דלר' ישמעאל היתנין זריקה שנתן בשפחה יאל וכן מוכח נמי כאן דלר' דפסח בשפחה הוא והכי נמי מוכח בפסחים בפרק האשה (דף 97.)

דפריך דלנו פסח בשפחה ושלמים זריקה ומשני מאי נפקא מינה והמניא מנין ליתנין זריקה שנתן בשפחה שלא כו' אלמא אית ליה תרתי פסח בשפחה וזריקה בכלל שפחה זריקה עומד מרחוק זורק את הדם לניסוד ושפחה עומד על היסוד ושופך וקשה דזבחים פרק בית שמאי (דף 97.) משמע מאן דלית ליה פסח בשפחה לא מלי סבר מרקין שנתן בשפחה יאל וכן איפכא מאן דלית ליה מרקין שנתן בשפחה יאל לית ליה פסח בשפחה דקאמר ודם זבח זריקה ואל מיעיב ליה לדמתיא מנין ליתנין זריקה שנתן

בשפחה יאל ת"ל דם זבח זריקה ואל זריקה בכלל שפחה וכו' פי' וההיא דרשא מנין ליתנין זריקה לר' ישמעאל היא ופריך ואכתי מיעיבא ליה לדמתיא ר' ישמעאל אומר מתוך שנאמר איך כבור שור או כבור כבז וגו' את דמס זמורין למדנו לכוור שטעון מתן דמיים למוצח מעשר ופסח מנין ת"ל דם זבח זריקה ומשני סבר לה כרייה"ג דאמר פסח נמי זריקה והדר מריי ליה ור' ישמעאל האי קרא מפיך ליה הכי ונסיק ליה הכי וקאמר מריי מנאי אליבא דר' ישמעאל אלמא ההוא תנא דר' ישמעאל דלעיל דזריקין שנתן בשפחה יאל ויליף מדם זבח זריקה לית ליה להאי תנא דרבי ישמעאל דיליף מההיא קרא פסח בשפחה וי"ל דודאי ר' ישמעאל אית ליה תרתי ויתנין זריקה שנתן בשפחה יאל נסיק ליה מסכרא דמה לי זריקה מרחוק ומה לי שפחה בקרוב קרא כי אמאן [לפסח] בשפחה הוא דלחא והאי דלא משני ליה הכי כדפריה ליה ור' ישמעאל האי קרא הכי מפיך ליה הכי וכו' משום דרשא של רבי יוסי הגלילי שטעו ליה טפי והתם פי' הקונט' ור' ישמעאל האי קרא דודס זבח זריקה שפך מפיך ליה להכי ליתנין זריקה שנתן בשפחה יאל ועי"כ ההיא דיתנין לא אחיא כרבי עקיבא דאי אחיא אחיא קאמר רבי עקיבא אין ברכת פסח פוטרת של זבח והלא שלמים בכלל פסח והכל בשפחה מההיא דיתנין ואי נמי הוה כ"ל לרבי עקיבא פסח זריקה כרבי יוסי הגלילי כל שכן דשניהם פוטרים זה את זה ואכתי קדריש ליה [מן] לההוא קרא לפסח בשפחה ומשני תרי מנאי וכו' האי תנא דר' ישמעאל דיליף מודס זבח זריקה שנתן בשפחה לית ליה פסח פוטור את הזנה ובהא לא פליגי רבי ישמעאל דרבי עקיבא דהא כיון דדריש מיעיבא פסח בשפחה מו לית ליה למילף מיעיבא זריקה שנתן בשפחה יאל והאי תנא דר' ישמעאל דיליף מיעיבא זריקה שנתן שנתן בשפחה יאל ויהא פסח בשפחה ומהו הא סברא דדייה דפליגי דרבי עקיבא דפסח עיקר זבח טפל ע"כ פסח פוטור את הזנה ולא ברכת זבח את הפסח ונכנסים דירושלמי אמר האי טעמא עכ"ל וקשה דלעיל הוכחנו מהנהו דפסחים דלית להו תרתייהו וכדכתבינן לעיל ורשב"ם פירש הכי כשממלא לומר לדברי ר' ישמעאל זריקה בכלל כו' מתוך דבריו למדנו דקאמר בירך על הפסח וכו' א"כ כ"ל דפסח זריקה ומעתה אייתר ליה דם זבח זריקה ישך לומר זריקה בכלל שפחה וכל הנרקין אם נתן בשפחה יאל וכו"ג ושפחה בכלל זריקה דהא אין שום קרבן דמזוהו לכתחלה בשפחה וקשה ההיא דפ' האשה ור' חיים כהן פי' כשממלא לומר לדברי ר' ישמעאל זריקה בכלל שפחה וזריקה כן היא גירסא כספריים שינים כלומר כל הקרבנות זריקה ובשפחה ואין להקפיד וברכת פסחים על עיקר לפטור את הטפל ולא הטפל את העיקר [וקשה] והלא אית ליה נמי דפסחים מזוהו בשפחה דוקא אם כן: אין זה זריקה: (ועי"כ פס' זבחים 18.) דיה תרי תנאי וכו':

הדרן עלך ערבי פסחים וסליקא לה מסכת פסחים

זריקה שנתן בשפחה יאל ויהא פסח בשפחה ומהו הא סברא דדייה דפליגי דרבי עקיבא דפסח עיקר זבח טפל ע"כ פסח פוטור את הזנה ולא ברכת זבח את הפסח ונכנסים דירושלמי אמר האי טעמא עכ"ל וקשה דלעיל הוכחנו מהנהו דפסחים דלית להו תרתייהו וכדכתבינן לעיל ורשב"ם פירש הכי כשממלא לומר לדברי ר' ישמעאל זריקה בכלל כו' מתוך דבריו למדנו דקאמר בירך על הפסח וכו' א"כ כ"ל דפסח זריקה ומעתה אייתר ליה דם זבח זריקה ישך לומר זריקה בכלל שפחה וכל הנרקין אם נתן בשפחה יאל וכו"ג ושפחה בכלל זריקה דהא אין שום קרבן דמזוהו לכתחלה בשפחה וקשה ההיא דפ' האשה ור' חיים כהן פי' כשממלא לומר לדברי ר' ישמעאל זריקה בכלל שפחה וזריקה כן היא גירסא כספריים שינים כלומר כל הקרבנות זריקה ובשפחה ואין להקפיד וברכת פסחים על עיקר לפטור את הטפל ולא הטפל את העיקר [וקשה] והלא אית ליה נמי דפסחים מזוהו בשפחה דוקא אם כן: אין זה זריקה: (ועי"כ פס' זבחים 18.) דיה תרי תנאי וכו':

קב"ו א ממי פ"ח מהל
תמן ומל דין 1:

רבינו הגנאל

חד תני כוית כאיסורו וחד
פתיי כביצה כטומאתו.
בירך ברכת הפסח פטר את
של זבח וכו'. תאנא איוו
היא ברכת הובא אמר
אקב"ו לאכל הובא. וקיא
לן הפסח דמי בשפחה
כדתנן בתן הקרוב אצל
המזבח וזריקה זריקה את
כנגד היסוד. והובא כתיב
השלמים ויזבח בתן דמן
זריקה. ואמרין כשתמצא
לומר לדברי רבי ישמעאל
דאמר ברכת הפסח פוטרת
את זבח ואינו זריק לברך
על הובא ברכה כפי
עמיה. אבל ברכת הובא
אינה פוטרת של פסח.
תרי זריקה בכלל שפחה.
כלומר השעון שפחה.
הזריקה בשפחה יאל. אבל
אין שפחה בכלל זריקה
השעון שפחה ואם זריקה
לא יאל אלא שעון שפחה.
לדברי ר' עקיבא דאמר לא
זו פוטרת זו ולא זו פוטרת
זו לא שפחה בכלל זריקה
ולא זריקה בכלל שפחה.